

ТІЛА І РЕЧОВИНИ

Дата _____

Клас _____

Урок 63. ТІЛА І РЕЧОВИНИ

Мета: сформувати поняття тіло, речовина; навчити учнів розрізняти речовини за їх ознаками і властивостями, наводити приклади фізичних тіл та речовин, з яких вони складаються; розвивати пам'ять, мислення; виховувати інтерес до навколишнього світу.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

Робота в парах

1) Що таке природа?

З трьох варіантів відповіді позначте правильну.

1	Усе, що зроблено руками людини
2	Усе, що нас оточує
3	Усе, що нас оточує та існує незалежно від людини

2) Яка буває природа?

Завдання		Варіант відповіді	
Позначте назви природних об'єктів	ромашка		
	машина		
	лінійка		
	глина		
	зошит		
Позначте назви природних об'єктів	гори		
	птах		
	дерево		
	плитка		
	шафа		
	хмари		
	будинок		
До неживої природи належать...	а) людина, тварини, рослини, гриби і мікроби		
	б) Сонце, Земля, повітря, вода, людина і все те, що зроблено її руками		
	в) Сонце, небо, хмари, земля, камені, вода, дощ, сніг		

Завдання		Варіант відповіді	
До живої природи належать...	а) людина, тварини, рослини, гриби і мікроби		
	б) Сонце, Земля, повітря, вода, людина і все те, що зроблено її руками		
	в) Сонце, небо, хмари, земля, камені, вода, дощ, сніг		
Живі істоти відрізняються від предметів неживої природи тим, що...	а) вони дихають, живляться, ростуть, приносять потомство, помирають		
	б) вони розмовляють, бігають і стрибають, сміються і плачуть, ростуть, помирають		
	в) вони пересуваються, ростуть, змінюють навколишню природу, помирають		

— Світ, який нас оточує, сповнений див, іноді здатних уразити уяву навіть найбайдужішої людини. Варто тільки уважно придивитися! Нас захоплює сила крихітної мурашки, яка тягне за собою травичку, що перевищує його розміри у десятки разів; поява листя на березі за чітко розробленим природою сценарієм, повороти квіток соняшника вслід за рухом сонця; травичка, що пробивається крізь твердий асфальт; майстерність морської хвилі, що шліфує найміцніші і гостріші камені; яскравість фарб осіннього листопада. Вони стали для нас звичайними, і ми їх уже не помічаємо.

III. ПОВІДОМЛЕННЯ ТЕМИ І МЕТИ УРОКУ

— Сьогодні ми починаємо вивчати тему «Тіла і речовини».

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

1. Бесіда з елементами розповіді

— Коли ви читаєте або чуєте слово «тіло», що ви уявляєте?

— Тілами називають усі предмети, що оточують нас. Серед незліченних і різноманітних тіл є тіла природи, або природні тіла. А ще є тіла, зроблені людиною. Їх називають штучні тіла.

— Назвіть тіла, що належать до першої групи. (*Дерево, трава, камінь, хмара, метелик та ін.*)

— Назвіть тіла, які належать до другої групи. (*Олівець, книга, ручка, стіл, плащ та ін.*)

— Як ви вважаєте, чи є Сонце, зірки, Місяць тілами? (*Це тіла неживої природи*)

— Правильно, це тіла природні, а ще їх називають небесними, або космічними тілами.

Порівняйте малюнки: гумовий м'яч, конверт, дерев'яний кубик.

Завдання 1

Знайдіть спільне.

(*Усі тіла мають розмір, форму і т. ін.*)

Завдання 2

— Визначте основні ознаки тіл.

М'яч — круглий, гумовий, яскравий.

Конверт — прямокутний, паперовий, білий.

Кубик — дерев'яний, великий, бежевий.

Разом з учнями робиться висновок: кожне тіло має розмір, форму, колір.

На малюнку: крапля води, цукорниця (контейнер для зберігання), молоток, хвиля (вода), глина, метал.

— Що ви бачите на малюнку? Чи всі слова дозволили точно уявити предмет?

— Слова, які точно допомагають уявити предмет, а саме, його контури, форму, називають тіла. Те, з чого зроблені (виготовлені) ці предмети, називають речовинами.

— Усі тіла складаються з речовин.

Розглянемо приклади тіл, які складаються з однієї речовини.

Ножиці — тіло; те, з чого вони зроблені, речовина (залізо).

Крапля води — тіло; речовина, з якої складається крапля, — вода.

— Розглянемо тіла, які складаються з декількох речовин. Наприклад, олівець і лупа.

— З яких речовин складається олівець? (Графіт, каучук, дерево)

— З яких речовин складається лупа? (Скло, дерево, метал)

— З чого складається молоток? (Молоток складається із заліза і дерева (держак).)

— З чого складаються ножі? (Ножі складаються з речовин — заліза і дерева.)

— З чого складаються санчата? (Із заліза і дерева)

Висновок. Тіла можуть складатися з однієї речовини, а можуть з декількох.

2. Робота за підручником (с. 162–163)

Вправа «Мікрофон»

Учні відповідають на запитання на с. 162.

Працюють за завданнями підручника на с. 162–163.

— Розкажіть, про що ви прочитали у «Бібліотечці природодослідника».

— Прочитайте і запам'ятайте висновки на с. 163.

— Якими словами ви збагатили на уроці свій словник?

3. Фізкультхвилинка

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ Й СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ОТРИМАНИХ ЗНАНЬ

1. Робота в парах

В учнів на столах — картки із зображенням тіл (предметів): стіл, сонце, дерево, олівець, хмара, камінь, книги, крісло.

Завдання: розподілити картки на дві групи.

— Прочитайте назви тіл 1-ї групи. За якою ознакою ви помістили слова в цю групу?

Те саме — з другою групою.

Правильна відповідь: 1-ша група: стіл, олівець, книги, крісло; 2-га група: сонце, дерево, хмара, камінь.

Штучні (1)	Природні (2)
стіл	сонце
олівець	дерево
книги	хмара
крісло	камінь

2. Гра «Обери»

— Із поданих тіл оберіть тільки природні тіла.

Квіти, кошик, птах, туфлі.

Дерево, ліжко, капелюх, сумка.

Будильник, кінь, машина, будинок.

3. Індивідуальна робота

Завдання		Варіант відповіді	
Що називають тілом?	а) Усе те, що зроблено руками людини, називається тілом		
	б) будь-який предмет, будь-яка жива істота називається тілом		
	в) будь-яку рослину, комаху, птаха або тварину називають тілом		
У якому рядку вказані тільки тіла?	а) Каструля, сковорода, чайник, кран, вода		
	б) парта, дошка, стіл, стілець, лампа		
	в) олівець, ручка, чорнило, пенал, цукор		
У якому рядку вказані тільки речовини?	а) Алюміній, залізо, мідь		
	б) алюмінієва каструля, залізний цвях, мідний таз		
	в) шматок цукру, крапля роси, кристал солі		

4. Робота в групах

— Вкажіть стрілками, що з чого виготовлено.

Глина	цегла
Метал	бензин
Деревина	рукавички
Шерсть	сукня
Бавовна	посуд
Нафта	ніж
	віделка
	лавка
	олівець

5. Гра «П'ять речень»

Учні в п'яти реченнях формулюють засвоєні на уроці знання.

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ. РЕФЛЕКСІЯ

— Доповніть твердження.

Усе, що нас оточує, називається... (тілами).

Тіла бувають... (природні і штучні).

— Чи є метал, вода, глина тілами? (Ні, вони не мають точних контурів, форми, отже, не є тілами.)

— Як їх можна назвати? (Це речовини.)

— Одна речовина може входити до складу декількох тіл. Наведіть приклади.

— Наведіть приклади тіл, які повністю або частково складаються зі скла.

— Наведіть приклади тіл, які повністю або частково складаються із металу.

— Наведіть приклади тіл, які повністю або частково складаються з пластмаси.

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

Підручник (с. 162–163).